

Beëindigingsprocedure uitgaveovereenkomsten

1. Inleiding

De afspraken die een auteur en een uitgever maken over de uitgave en de exploitatie van muziekwerken worden meestal vastgelegd in een uitgaveovereenkomst. Er zijn verschillende soorten uitgaveovereenkomsten. Titelcontracten, fondsovereenkomsten, exclusieve uitgaveovereenkomsten etc.

De afgesproken duur van een overeenkomst kan ook verschillen. Zo bestaan er overeenkomsten die gesloten worden voor een bepaalde periode of voor de duur van het auteursrecht (lifetime of copyright).

Uitgaveovereenkomsten kunnen op verschillende manieren eindigen. Bijvoorbeeld door het verstrijken van de afgesproken termijn in de overeenkomst of doordat één van de partijen gebruik maakt van de contractuele opzegmogelijkheden. Het is ook mogelijk dat met wederzijds goedvinden de uitgaveovereenkomst tussentijds wordt beëindigd.

Problemen ontstaan vaak pas als één van de partijen de samenwerking wil beëindigen maar de ander niet. Zo kan een partij van mening zijn dat de wederpartij in gebreke blijft in de nakoming van de overeengekomen verplichtingen. Bijvoorbeeld wanneer de uitgever zich in de beleving van de auteur onvoldoende inzet om zijn werk te exploiteren en/of onder de aandacht te brengen bij het publiek. Of één van de partijen is van mening dat uitgaveovereenkomst is aangegaan onder een onjuiste voorstelling van zaken.

2. Verschillende vormen van beëindiging

Afhankelijk van de specifieke omstandigheden kan een uitgaveovereenkomst tussentijds worden opgezegd, ontbonden of vernietigd. Verschillende beëindigingsvormen waarvoor verschillende voorwaarden gelden. Degene die overweegt een overeenkomst te beëindigen moet zelf beoordelen welke vorm past. Hieronder wordt bij elke vorm een korte uitleg gegeven. Het is uiteindelijk alleen aan de rechter of de Geschillencommissie Auteurscontractenrecht (hierna Geschillencommissie) om de -mogelijke- ontbinding, opzegging of andere vorm van beëindiging te beoordelen.

2.1 Opzegging

Wie een overeenkomst opzegt, laat de andere partij weten dat de overeenkomst niet langer van kracht zal zijn, meteen of na een bepaalde termijn. De overeenkomst (en dus ook alle verplichtingen over en weer) blijft gewoon geldig tot het moment dat de opzegging effect heeft. Opzegging is niet altijd mogelijk. De uitgaveovereenkomst kan daar iets over regelen (bijvoorbeeld een termijn voor opzegging). Daarnaast is belangrijk om na te gaan of de overeenkomst voor een bepaalde tijd is aangegaan (bijvoorbeeld een aantal jaren). Als dat

zo is, dan is opzegging binnen die termijn niet mogelijk, tenzij daarover afspraken zijn gemaakt of de wet opzegging mogelijk maakt (zie hierna). Als er niets over opzegging is geregeld en er is ook geen bepaalde termijn afgesproken (let op: dat is ook zo als de overeenkomst geldt zolang het auteursrecht geldig is, omdat auteursrechten zeer lang duren) dan kan opzegging mogelijk zijn, zeker na langere tijd.

Belangrijk is dat ook de wet een opzegmogelijkheid biedt. Art. 25e Auteurswet maakt het namelijk voor de auteur mogelijk op te zeggen als de uitgever “het werk niet binnen een redelijke termijn na het sluiten van de overeenkomst in voldoende mate exploiteert of, na het aanvankelijk verrichten van exploitatiehandelingen, het auteursrecht niet langer in voldoende mate exploiteert”. De maker heeft dit recht altijd, het kan dus niet bij overeenkomst worden prijsgegeven. Bovendien kan de maker na opzegging op grond van art. 25e Auteurswet zijn opzeggingsrecht ook geldend maken tegen een derde aan wie het auteursrecht inmiddels is overgedragen.

2.2 Buitengerechtelijke ontbinding

Vrijwel alle uitgaveovereenkomsten bevatten bepalingen waarin de verplichtingen van uitgever en auteur zijn omschreven. Indien één van hen meent dat de ander in gebreke blijft dan bieden art. 6:265 e.v. van het Burgerlijk Wetboek onder voorwaarden de mogelijkheid de overeenkomst zonder tussenkomst van de rechter te ontbinden, de zogenaamde buitengerechtelijke ontbinding.

Ook na ontbinding houdt de overeenkomst op van kracht te zijn zodra de ontbinding effect heeft. Maar daarnaast zijn partijen ook verplicht over en weer de prestaties die ze hebben ontvangen terug te geven (ongedaan te maken) of, als dat niet mogelijk is, de waarde daarvan te vergoeden. Overigens kan dat er praktisch op neer komen dat het gevolg van ontbinding niet of nauwelijks verschilt van opzegging

2.3 Vernietiging van (een deel van) de overeenkomst

Naast opzegging en ontbinding is onder omstandigheden ook mogelijk de overeenkomst, of delen daarvan, te vernietigen. In dat geval wordt met terugwerkende kracht een streep door de overeenkomst (of delen daarvan) gezet: die wordt dan geacht nooit te hebben bestaan. Dat kan niet zomaar: er moeten dan bijvoorbeeld fouten of vergissingen zijn begaan bij het aangaan van de overeenkomst, of de overeenkomst is op onderdelen in strijd met de wet. Bijvoorbeeld wanneer de overeenkomst onder verkeerde voorstelling van zaken tot stand is gekomen (“dwaling”) of bepaalde clausules in strijd zijn met wettelijke regels waarvan niet afgeweken kan worden.

Dit is de vorm van beëindiging met de zwaarste consequenties, waar dan ook de zwaarste eisen aan worden gesteld. Bij vernietiging zijn de partijen onder meer verplicht om de prestaties ongedaan te maken die zij over en weer hebben ontvangen of de waarde daarvan te vergoeden. Vernietiging houdt in dat de overeenkomst voor het recht nooit heeft bestaan. Dit betekent dat een uitgever bijvoorbeeld nooit bevoegd is geweest om over het repertoire van de betrokken auteur te exploiteren, maar ook dat hij alle inspanningen die hij heeft verricht, onverschuldigd heeft verricht. Immers, de overeenkomst is nooit geldig geweest en

heeft dus nooit bestaan. Een beroep op vernietiging moet worden gedaan binnen drie jaar nadat vernietiging mogelijk is geworden.

Soms kan een overeenkomst niet in zijn geheel vernietigd worden, maar slechts gedeeltelijk. Als zo'n gedeeltelijke vernietiging wel leidt tot een beëindiging ervan is de hieronder beschreven beëindigingsprocedure van toepassing. Als een gedeeltelijke vernietiging niet leidt tot een beëindiging, maar slechts tot een wijziging van de uitgaveovereenkomst, dan is deze procedure niet van toepassing. In geval van een wijziging zonder beëindiging is een gang naar de rechter of (onder omstandigheden) naar De Geschillencommissie mogelijk, maar daar staat BumaStemra buiten, omdat er dan in de relatie tussen de auteur en de uitgever enerzijds en BumaStemra anderzijds niets verandert.

3. Beëindigingsprocedure

Om de verschillende beëindigingsvormen in goede banen te leiden, hebben de belangenverenigingen van auteurs en uitgevers in overleg met BumaStemra afspraken gemaakt hoe auteurs en uitgevers in dergelijke gevallen met elkaar om dienen te gaan.

Bij tegenstrijdige aanspraken op een aandeel in een werk kan BumaStemra het betwiste aandeel blokkeren (Repartitiereglement Buma art. 8, lid 2 en Stemra art. 7, lid 2). Dit beginsel wordt sinds 2001 toegepast bij de buitengerechtelijke ontbinding van uitgaveovereenkomsten en is per 1 april 2026 uitgebreid naar alle beëindigingsvormen*. Daarnaast is de regeling uitgebreid met de mogelijkheid om een geschil voor te leggen aan de Geschillencommissie.

In dit document wordt de procedure uitgelegd.

** Let op: deze regeling is niet van toepassing als opzegging plaatsvindt volgens de contractuele opzegmogelijkheden in de uitgaveovereenkomst, bij beëindiging van rechtswege na verloop van de afgesproken duur of als wordt beëindigd met wederzijds goedvinden van partijen. In die situaties hoeft de procedure zoals hieronder omschreven niet te worden gevolgd en zal Buma/Stemra na het in kennisstellen door beide partijen van de beëindiging van de uitgaveovereenkomst de copyrightverdelingen van de betreffende werken aanpassen.*

3.1 Hoe werkt de beëindigingsprocedure?

De procedure kent twee fasen: overleg (fase 1) en ontbinding, opzegging of andere beëindiging (fase 2).

a. Fase 1: overleg

Indien een partij A bij een uitgave-overeenkomst meent dat wederpartij B zijn verplichtingen niet nakomt of dat er een andere beëindigingsgrond is, dan moet partij A per aangetekende brief¹ de wederpartij B hierover informeren, met afschrift per email of aangetekende brief

aan BumaStemra. In deze brief zet partij A de kwestie uiteen en nodigt hij wederpartij B uit om in overleg te treden. Partij A voegt een lijst bij met de titels van de werken, inclusief de werknummers bij BumaStemra.

In de brief wordt een termijn van tenminste 3 maanden aan wederpartij B gegund om tot overeenstemming te komen. Indien partijen A en B niet binnen deze termijn tot overeenstemming zijn gekomen, of een reactie van wederpartij B uitblijft, dan kan partij A overgaan tot ontbinding of een andere vorm van beëindiging van de betreffende uitgaveovereenkomst, zie fase 2.

Let op: als de reden voor het starten van de beëindigingsprocedure is dat de uitgever onvoldoende zou exploiteren, moet dat in de aangetekende brief worden vermeld. Dan geldt de wettelijke regel (art. 25e lid 3 Auteurswet) dat de uitgever eerst nog een “redelijke termijn” moet krijgen om alsnog in voldoende mate te exploiteren. In dat geval is deze eerste fase van 3 maanden ook meteen die ‘redelijke termijn’.

Daarbij dient rekening te worden gehouden met het volgende:

- Voor zover het gaat om onscheidbare werken² is om te kunnen opzeggen wegens onvoldoende exploitatie door de uitgever ingevolge artikel 25e lid 2 van de Auteurswet (non usus) instemming van de medeauteurs nodig om buitengerechtelijk op te zeggen op grond van die bepaling. Op Partij A (de opzeggende auteur) rust dan ook de verantwoordelijkheid om te beoordelen of die instemming vereist is en om de vereiste instemming te verkrijgen. Indien wordt gesteld dat instemming van medeauteurs ontbreekt, zal BumaStemra, gelet op haar lijdelijke rol, geen inhoudelijk oordeel geven over de geldigheid van de opzegging. In dat geval houdt BumaStemra de verdere behandeling aan en blokkeert zij de betrokken aandelen, totdat Partij A (de opzeggende auteur) de vereiste instemming alsnog heeft aangetoond of de procedure zoals beschreven onder c is gevolgd.
- Bij een ontbinding op grond van art. 6:265 e.v. van het Burgerlijk Wetboek en bij andere beëindigingsvormen is in geval van een individuele overeenkomst met een uitgever in beginsel geen instemming van medeauteurs nodig. Maar als de overeenkomst meerdere partijen heeft (meerdere auteurs met één uitgever of met meerdere uitgevers) kan wel instemming van medeauteurs nodig zijn.
- In geval van een gezamenlijke uitgave (een zogenaamde co-editie) dienen beide uitgevers te worden aangeschreven.

b. Fase 2: ontbinding, opzegging of andere beëindiging

Indien partij A meent dat de overlegfase onvoldoende heeft opgeleverd dan kan partij A voor beëindiging van de uitgaveovereenkomst zorgen via een buitengerechtelijke verklaring per aangetekende brief³ gericht aan wederpartij B, met afschrift per email of aangetekende brief aan BumaStemra.

Fase 2: opzegging en ontbinding

Ingeval van ontbinding of opzegging blokkeert BumaStemra na ontvangst van het afschrift de gelden van het betwiste aandeel in de werken gedurende 3 maanden.

Indien na die termijn van 3 maanden blijkt dat géén documenten aan BumaStemra zijn overgelegd die blijk geven van ofwel overeenstemming, ofwel het aanhangig maken van een gerechtelijke procedure dan wel het ter beoordeling voorleggen aan de Geschillencommissie dan ontdoet BumaStemra de betreffende werken van het betwiste aandeel en gaat over tot het deblokken van de aandelen.

Fase 2: vernietiging

Ingeval van (enkel) vernietiging wordt pas geblokkeerd als een procedure aanhangig is gemaakt bij de rechter of de geschillencommissie. BumaStemra past de verdelingen enkel aan na overeenstemming tussen partijen of na een definitieve uitkomst van een gerechtelijke procedure of een procedure bij Geschillencommissie.

c. Procedure bij de rechter of de Geschillencommissie

Indien in fase 2 het geschil ter beoordeling wordt voorgelegd aan de rechter, dan wacht BumaStemra de definitieve uitkomst van de gerechtelijke procedure af.

Indien het geschil wordt voorgelegd aan de Geschillencommissie dan wacht BumaStemra de uitkomst daarvan af. Dat kan een eventuele schikkingsovereenkomst onder leiding van de mediator van de Geschillencommissie zijn, of een uitspraak van de Geschillencommissie. Wordt het geschil vervolgens niet binnen drie maanden nadat afschrift van de uitspraak van de Geschillencommissie aan partijen werd verzonden bij de rechter aanhangig gemaakt, dan wordt hetgeen in de uitspraak is vastgesteld na het verstrijken van deze termijn geacht te zijn overeengekomen tussen partijen in de vorm van een vaststellingsovereenkomst. Dat betekent dat BumaStemra vervolgens die uitspraak volgt. Wanneer geschil wel binnen drie maanden aanhangig wordt gemaakt bij de rechter, wacht BumaStemra de uitkomst van de gerechtelijke procedure af.

d. Afwikkeling van de beëindiging

Als de beëindiging van de uitgaveovereenkomst definitief is, zal BumaStemra de copyrightverdeling van de betreffende muziekwerken aanpassen en de uitgever uit de verdeling halen.

Begin- en einddatum van een uitgaveovereenkomst worden volgens het Repartitiereglement Buma in tijd teruggerekend naar 1 januari van het beginjaar respectievelijk eindjaar als genoemd in de uitgaveovereenkomst. Bij Stemra wordt er teruggerekend naar 1 januari of 1 juli (artikel 6, lid 6 en artikel 9, lid 6 Aanhangsel 1 Repartitiereglement Buma en artikel 6, lid 6 en artikel 8, lid 6 Aanhangsel 1 Repartitiereglement Stemra). Voor de administratieve verwerking van de beëindiging van de uitgaveovereenkomst zal bij dat artikel worden aangeknoopt.

De uitgever is verplicht terstond na de beëindiging van de uitgaveovereenkomst de betrokken sub-uitgevers in het buitenland op de hoogte brengen van de wijziging, met het

verzoek om ook de plaatselijke zusterorganisaties op de hoogte te brengen. BumaStemra zal, nadat de uitgever haar subuitgevers heeft geïnformeerd en BumaStemra hiervan in kennis heeft gesteld, haar zusterorganisaties waarvan bekend is dat de werken worden subuitgegeven van de wijziging op de hoogte brengen.

Voor zover er tussen partijen nog andere (leverings)handelingen nodig zijn zullen die door hen moeten worden verricht. BumaStemra staat daar verder buiten.

Rol van BumaStemra

BumaStemra heeft een lijdelijke rol in deze procedure en houdt zich dan ook niet inhoudelijk bezig met de beëindigingen. Inhoudelijke verweren en betogen alsmede verzoeken tot het aanpassen van de procedure aan de omstandigheden van het geval, zullen niet in behandeling worden genomen. BumaStemra verzoekt partijen dan ook de procedure zorgvuldig te volgen waarbij zij zelf verantwoordelijk zijn aan de hand van de omstandigheden van het geval te bepalen welke beëindigingsvorm zal worden ingezet en of aan de daar voor geldende voorwaarden is voldaan. BumaStemra kan hierover niet adviseren.

Als BumaStemra toch inhoudelijk wordt betrokken heeft zij het recht haar rol te beperken tot het blokkeren van de betwiste aandelen in de werken (Repartitiereglement Buma art. 8, lid 2 en Stemra art. 7, lid 2).